

Handläggare
Sigurdson Björn

Datum
2015-11-01

Diarienummer
KSN-2015-1959

Kommunstyrelsen

Förslag till skärpt kommungeografiskt klimatmål samt redovisning av Uppsalas nuvarande utsläpp av växthusgaser

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att godkänna redovisningen av Uppsalas klimatutsläpp,

att fastställa nytt skärpt och utvecklat klimatmål för åren 2030 till 2070:

Uppsala – en fossilbränslefri välfärdskommun som bidrar med lösningar till global ekologisk återhämtning och välfärd.

- Fossilfritt Uppsala 2030: Utsläppen från energianvändning, transporter och arbetsmaskiner inom Uppsala kommungeografi ska senast år 2030 vara nära noll samt baseras på förnybara energikällor.
- De samlade utsläppen ska senast år 2040 vara nära noll, det vill säga ha minskat med cirka 90 %.
- Klimatpositivt Uppsala 2050: De samlade utsläppen ska senast år 2050 ha minskat med motsvarande mer än 100 %.
- Utsläppen från samtliga utsläppskällor ska senast år 2070 ha minskat med motsvarande cirka 110 %.

Alla mål är i jämförelse mot år 1990 och mäts i absoluta tal.

Ärendet

Kommunfullmäktige har beslutat att utvecklingen av utsläppen av växthusgaser i relation till kommunens klimatmål, ska redovisas två gånger årligen till fullmäktige. Senast skedde det i kommunens årsredovisning för år 2014.

Kommunfullmäktige har i IVE 2015-2018 uppdragit åt kommunstyrelsen att föreslå skärpta klimatmål.

Föredragning

Uppsalas utsläpp av växthusgaser beräknas ha minskat från dryga 1 400 tusen ton år 1990 till cirka 1 200 ton år 2014. Det är en minskning med 16 procent i absoluta tal och med cirka 34 procent per invånare. Se **bilaga 1** för utförligare redovisning.

Fullmäktiges klimatmål för år 2020 har skärpts i flera omgångar sedan 2007. Målet från 2007 om att minska med 30 % per invånare, innebar med Uppsalas kraftiga befolkningstillväxt att utsläppen i absoluta tal skulle vara lika höga 2020 som 1990. Därför skärptes målet först 2011 och sedan 2014. Nuvarande mål om 50 % minskning per invånare innebär en minskning i absoluta tal om 29 %.

Målet 2050 om 0,5 ton per invånare införlivades från Översiktsplan 2010. En precisering gjordes: Utsläppen från energianvändning och lokalt transportarbete bör vara nära noll senast 2050 för att ge utrymme för visst utsläpp från livsmedelsproduktion och långväga resande. I Miljö- och klimatprogrammet 2014 formuleras det samlande, övergripande klimatmålet för 2050 som ”Klimatneutralt Uppsala”.

De siffersatta målen för 2020 och 2050 har satts för att i linje med och högre än FN:s klimatpanels bedömningar om nödvändiga utsläppsminskningar inom nuvarande decennium och mycket låga utsläpp på lång sikt.

I Energiplan 2001 och Översiktsplan 2010 är en av tre energiprinciper att förnybara energikällor är basen för energiförsörjningen. Det finns inget målråd för inriktningen. Här föreslås att tidssätta inriktningen till 2030.

Nuvarande mål för 2020 om 50 % minskning av utsläppen är en stor utmaning. Vattenfall planerar att ersätta sitt torveldade kraftvärmeverk med ett baserat på biobränslen, vilket ger en stor utsläppsminskning. Bedömningen är att privat användning av eldningsolja fasas ut till cirka 2020. Därefter är det svårt att på kort sikt minska ytterligare utsläppen från energisektorn. Minskningar behövs därför inom lokala transporter och långväga resande. Utsläppen från uppsalabornas långväga resande beräknades till 330 tusen ton år 2013. De ökade med cirka 90 tusen ton från 2008. Ökar de med lika mycket de nästa 5 åren till 2020, måste utsläppen från lokala transporter minska med motsvarande, från dagens cirka 300 tusen ton till 210 tusen ton. Vilket kan jämföras med att utsläppen från lokalt transportarbete minskade med 30 tusen ton från 2008 till 2013. Det är avgörande att minskningar sker inom alla sektorer, och med insatser från både nationella och lokala aktörer liksom uppsalaborna, för att nå klimatmålet för 2020.

FNs klimatkonventions syfte är att begränsa den mänskliga klimatpåverkan så att den inte är farlig. Vid klimatförhandlingarna i Cancún 2010 enades världens länder om målet att söka begränsa ökningen av den globala medeltemperaturen till lägre än 2 grader under detta sekel jämfört med den förindustriella nivån. Även en sådan höjning innebär stor sannolikhet för svåra påfrestningar på livsmedelsförsörjning och andra levnadsförutsättningar.

FN:s klimatpanel till stöd för klimatkonventionen kom med sin femte sammanfattande rapport 2013-14 över det vetenskapliga kunskapsläget. Klimatpanelen visar i den än tydligare än i sin fjärde rapport från 2007 på behovet av tydligare utsläppsminskningar på medel, lång och mycket lång sikt, för att öka sannolikheten att de förväntade klimatförändringarna inte ska bli katastrofala. Samtidigt har de globala utsläppen fortsatt öka även senare år.

Klimatpanelens rapport visar att för att sannolikt klara 2-gradersmålet, måste världen rikta in sig på rapportens lägsta utsläpps-scenariot och föra en klimatpolitik som uppfyller förutsättningarna för det scenariot. Helst bör politiken inrikta sig på 1,5 grader för att öka sannolikheten att effekterna av klimatförändringarna inte blir för stora. De klimatpolitiska målsättningar ska då innebära en snar kulminering av utsläppen, senast till 2020, följt av en bestämd och kontinuerlig minskning därefter mot nära noll 2070. År 2100 är utsläppen negativa.

Uppsala kommun föreslås skärpa sina klimatmål i linje med klimatpanelens nya bedömningar. Nuvarande mål att vara klimatneutral avseende utsläpp från lokal energianvändning och transporter, tidigareläggs från 2050 till 2030. Nära noll-utsläpp motsvarande 90 procent minskning avseende de samlade utsläppen tidigareläggs från 2050 till 2040. År 2050 ska Uppsalas ha lägre än noll-utsläpp, för att år 2070 tydligt ha negativa utsläpp, det vill säga ha en positiv klimatpåverkan. År 2070 är ett nytt målår.

Uppsala liksom Sverige och EU har tidigare beslutat om klimatmål som är skarpare än de globala rekommendationerna, eller att nå dem tidigare. Detta har haft två syften. Dels att visa på behovet av ett klimatpolitik med större säkerhetsmarginaler. Dels i syfte att ta ansvar för de historiska utsläppen. Det medger också ett ansvar för utsläpp från produktion av varor och livsmedel i övriga Sverige och andra länder som konsumeras eller används i Uppsala, men som inte finns med i Uppsalas utsläppsberäkningar.

Utsläppen beräknas dels från aktiviteter i Uppsala kommungeografi, det vill säga energianvändning för värme, el, fjärrkyla och fjärrånga, vidare resor, transporter och arbetsmaskiner, samt jordbruk, djur, avlopp- och avfallshantering, industriprocesser samt produktanvändning, dels från Uppsalabornas långväga semesterresor samt affärsflyg från Arlanda. Sett ur ett konsumtionsperspektiv fångar beräkningarna en stor del av utsläppen, med undantag för en del av livsmedelskonsumtionen. Vidare bedöms utsläppen från bygg- och anläggningsmaterial vara en stor post. I takt med att det blir möjligt att beräkna fler delar för Uppsalas räkning, läggs utsläppsposter till.

Uppsalas siffersatta klimatmål har hittills uttrycks som per invånare-mål. För att tydligt kommunicera att Uppsalas utsläpp ska minska oavsett Uppsalas befolkningsutveckling, föreslås att siffersatta klimatmål uttrycks i procentuell minskning relaterat till absoluta tal. Dessa kan naturligtvis räknas om till per invånare-mål för att kunna göra jämförelser mellan kommuner med olika befolkningsantal.

Följande skärpningar av Uppsala kommuns klimatmål föreslås därmed:

1. Den preciseringen som finns att utsläppen från lokal energianvändning och transportarbete bör vara nära noll senast 2050, införlivas i målet samt tidigareläggs till 2030.
2. Uppsala kommuns energiprincip att förnybara energikällor är basen för energiförsörjningen saknar målår. Här tidssätts den inriktningen till 2030.
3. Målet för år 2050 tidigareläggs till år 2040 och uttrycks som att utsläppen ska vara nära noll.
4. Det nya målet för år 2050 är istället att vara klimatpositivt. De samlade utsläppen ska senast år 2050 ha minskat med motsvarande mer än 100 %.
5. Ett nytt målår 2070 läggs till. Den motsvarande De samlade utsläppen ska senast år 2070 ha minskat med motsvarande 110 %.

6. Uppsala ska vara klimatpositiv i den vidare meningen att Uppsala bidrar med lösningar till global ekologisk återhämtning och välfärd.
7. Mål ska vara i procent mätt mot absoluta tal, inte relativt befolkningen.

Uppsalas nuvarande långsiktiga kommungeografiska klimatmål

Klimatneutralt Uppsala: Uppsala ska till 2020 ha minskat utsläppen av växthusgaser med minst 50 % per invånare, jämfört med 1990 års nivå. Utsläppen ska senast år 2050 ha minskat till cirka ett halvt ton per invånare. (Miljö- och klimatprogram 2014-2023, kommunfullmäktige februari 2014.)

Förslag till nytt skärpt klimatmål:

Uppsala – en fossilbränslefri välfärdskommun som bidrar med lösningar till global ekologisk återhämtning och välfärd.

Fossilfritt Uppsala 2030 – klimatpositivt Uppsala 2050:

- *Utsläppen från samtliga utsläppskällor ska till år 2020 ha minskat med cirka 30 % (motsvarande cirka 50 % relativt invånarantalet).*
- *Fossilfritt Uppsala 2030: Utsläppen från energianvändning, transporter och arbetsmaskiner inom Uppsala kommungeografi ska senast år 2030 vara nära noll samt baseras på förnybara energikällor.*
- *De samlade utsläppen ska senast år 2040 vara nära noll, det vill säga ha minskat med cirka 90 %.*
- *Klimatpositivt Uppsala 2050: De samlade utsläppen ska senast år 2050 ha minskat med motsvarande mer än 100 %.*
- *Utsläppen från samtliga utsläppskällor ska senast år 2070 ha minskat med motsvarande cirka 110 %.*

Alla mål är i jämförelse mot år 1990 och mäts i absoluta tal.

Ekonomiska konsekvenser

Samhällsekonomiskt har bland annat Stern-rapporten beräknat är det mer lönsamt att förebygga klimatförändringar än att hantera dem när de uppstår. Att inte hantera alls innebär mycket stor risk för farliga konsekvenser för mänskligt liv. De företags- och kommunalekonomiska konsekvenser får beräknas i det konkreta arbetet, det finns både kostnader och vinster. Det finns inga direkta kommunalekonomiska konsekvenser av förslag till beslut som sådant.

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Christoffer Nilsson
Chef kommunledningskontor

Handläggare
Sigurdson Björn

Datum
2015-11-02

Diarienummer
KSN-2015-1959

Redovisning av Uppsalas utsläpp av växthusgaser 1990-2014

Kommunfullmäktige har beslutat att utvecklingen av utsläppen av växthusgaser i relation till kommunens klimatmål, ska redovisas två gånger årligen till fullmäktige. Senast skedde det i kommunens årsredovisning för år 2014.

Uppsalas nuvarande långsiktiga kommungeografiska klimatmål

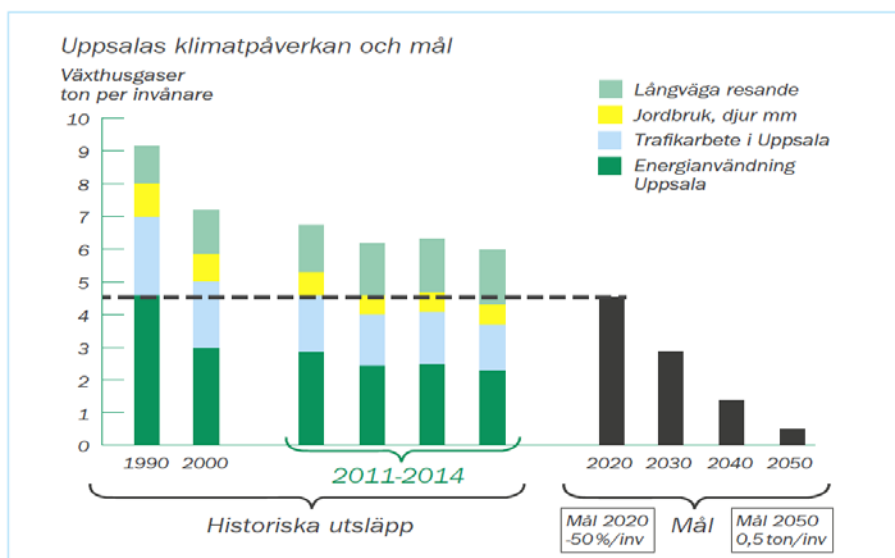
Klimatneutralt Uppsala: Uppsala ska till 2020 ha minskat utsläppen av växthusgaser med minst 50 % per medborgare, jämfört med 1990 års nivå. Utsläppen ska senast år 2050 ha minskat till cirka ett halvt ton per invånare.

(Miljö- och klimatprogram 2014-2023, kommunfullmäktige februari 2014.)

Utsläpp av växthusgaser 1990-2014

Utsläppen jämförelseåret 1990 beräknas ha varit dryga 9 ton/invånare. Klimatmålet till år 2020 blir därför dryga 4,5 ton/invånare. De totala utsläppen var 1990 dryga 1 400 tusen ton växthusgaser. Att minska med 50 % per invånare innebär en minskning med cirka 29 % i absoluta tal till dryga 1 000 ton, relaterat till befolkningsprognosen i april 2015 för 2020.

Utsläppen beräknas för 2014 vara cirka 1 200 tusen ton vilket ger 6,0 ton/invånare. En minskning med 34 % relativt och 16 % i totala tal. De senaste fyra år ligger utsläppen på i genomsnitt cirka 1 260 tusen ton.

Utsläppen från den lokala energianvändningen i absoluta tal har minskat med 30 procent till 2012-2014 jämfört med 1990. Resultatet förklaras av ett par gynnsamma år för kraftvärmeproduktionen lokalt och ökad träinblandning i bränslen. Samtidigt ökar den fossila plasten i avfallsförbränningen och är nu nästan 40 procent. Utsläppen från det lokala trafikarbetet minskade med i genomsnitt cirka 20 procent 2011-13 jämfört med 1990. Utsläppen har visat en minskande trend tidigare, men de nya nationella data för trafiksektorn som kom hösten 2015 har reviderats och justerats ned väsentligt för de senaste åren.

Minskningen av utsläpp från lokala aktiviteter äts upp av en kraftig ökning på nästan 100 % från 1990 till 2013-14 av utsläpp från långväga semesterresande där flyg dominerar. En gynnsam utveckling för utsläppen inom kommungränsen gör att de totala utsläppen i absoluta tal är mindre år 2014 än 1990.

Utsläpp och befolkningsutvecklingen

Uppsala har vuxit kraftigt sedan 1990, från 156 000 invånare till 207 000 invånare år 2014 (+33 %). Befolkningsprognosen för år 2020 är dryga 222 000 invånare och för 2050 är 205 000. Målet 4,5 ton per invånare år 2020 motsvarar då cirka 1 000 ton växthusgaser. Målet 0,5 ton per invånare år 2050 motsvarar cirka 150 tusen ton eller 90 % minskning.

Klimatpåverkan som inte finns med

Utsläppen från tillverkning utanför Uppsala av livsmedel, saker och byggnadsmaterial är idag inte med i den kommungeografiska sammanställningen pga databrist. Överslagsberäkningar visar att utsläppen från särskilt livsmedelsektorn och byggprocessen är betydande.

Datakällor och justering av beräkningssätt för flygresor

De nya årsvärdena ligger lägre jämfört med värdena i Årsredovisningen 2014. Det beror på att vi har ändrat i beräkningssättet för utsläppen från flygresor samt korrigerat tidigare beräkningar. Det ger lägre utsläpp framförallt de senare åren. Se också om de nationella revideringarna av historiska data för trafiksektorn. Även andra mindre justeringar är gjorda.

Ny statistik har inhämtats hösten 2015 så att det nu finns värden inom alla sektorer tom 2013 och tom 2014 för Värme och El. För 2014 saknas sålunda Lokala transporter och Jordbruk, djur mm och Långväga resande. För 2014 används då samma värde som 2013. Kommunens sammanställning och bearbetning. Datakällor: SMED/RUS, SCB, energileverantörer, Resurs AB, med flera.

Värdena är normalårskorrigerade, det vill säga hänsyn är tagen till olika varma/kalla år.